

Stoffige muren

Jarenlang was het wandkleed iets voor fröbelende huisvrouwen. Nu gaan kunstenaars en designers ermee aan de slag, met prachtige resultaten. Prettige bijkomstigheid: het dempt geluid.

Door Emilie Escher

Een wandtapijt geeft warmte in een strak interieur. Aan de muur een exemplaar van Femke van Gemert waarin witte kleren en andere textielrestjes zijn verwerkt.

De mensen die haar wandtapijten kopen, hebben vaak prachtige huizen, vertelt textielkunstenaar Femke van Gemert. 'Helemaal opgestrakt door een interieurarchitect. Helemaal zoals het hoort. Ze hebben een industriële gietvloer, mooie designmeubels, goede kunst en alles staat precies op de juiste plek.' Maar wat ontbreekt, is warmte, zachtheid, losheid, onregelmatigheid. En vooral: de menselijke touch. Dat is precies wat hen aantrekt in het werk van Femke van Gemert. 'Ze vinden het fijn dat mijn kleden met de hand zijn gemaakt, en de kleden zijn heerlijk om aan te raken.'

In haar atelier liggen overal zakken met gebruikte lapjes stof in dezelfde kleuren. Geel, groen, wit, rood. Als ze voldoende van één kleur heeft verzameld, maakt ze er op geheel eigen wijze met de hand een tapijt van. Ze weeft de stoffen in repen door oude camouflagenetten of tennisnetten. Soms gebruikt ze garens van een Belgische garenmaker. Als ze een ontwerp in opdracht maakt, vraagt ze de opdrachtgever altijd naar een persoonlijk kledingstuk dat hij of zij niet meer draagt; dat weeft ze er subtiel tussen. Babyrompertjes, judoka-pakken. 'Ik hoor de verhalen erachter, dat maakt het voor mij extra interessant.'

Het effect is schitterend en stijgt ver uit boven fröbelniveau. Haar groene wandtapijt doet denken aan een ondoordringbaar oerwoud. Het werk is arbeidsintensief doordat ze uitsluitend met afgedankt materiaal werkt en dat niet verft. Soms is ze maanden bezig om genoeg geel of rood materiaal bij elkaar te sprokkelen. De prijzen van haar kleden variëren grofweg tussen € 1000 en € 5000, afhankelijk van kleur en maat. Haar klanten hebben het er grif voor over.

Trendwatcher Lidewij Edelkoort voorspelde drie jaar geleden al dat textiel weer een grote rol gaat spelen in het interieur. Het Stoffen Tijdperk breekt aan. Lekker veel kleden op de vloer en ook weer aan de muur. Volgens Edelkoort doet de digitalisering en verharding van de

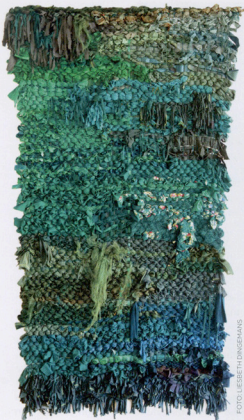

FOTO LIESBETH DINGEMANS

Onder: ontwerper Kiki van Eijk bracht samen met het Textielmuseum een serie wandkleden uit

met afbeeldingen van huisjes en schuurtjes; links: wandtapijt 'Deep Dense' van Femke van Gemert.

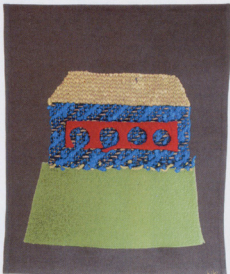

FOTO MARCO NIRETTO

samenleving ons verlangen naar zachte, troostrijke, tastbare stoffen. Hoe het ook zij: het wandkleed is weer een begeerlijk object om in huis te hebben en wordt weer verkocht door toonaangevende galeries en designwinkels.

Jaren zeventig

Dat is wel eens anders geweest. De jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw hebben de reputatie van het wandkleed niet veel goed gedaan. Het waren de jaren dat er massaal thuis gefröbeld werd met weefgetouwen en dat 'textiele werkvormen' zelfs een indexamenvak was op de middelbare school. Overal trof je wandkleden aan; in gemeentehuizen, scholen en het liefst nog in het bruin en oranje of andere herfsttinten. Lange tijd was wandtextiel iets voor mutsen; veel kunstenaars trokken er hun neus er voor op. 'Die massale populariteit in de jaren zeventig heeft het wandkleed in de kunstwereld toen onrechte gedevalueerd', zegt conservator Caroline Boot, die voor het Audax Textielmuseum in Tilburg een expositie over wandkleden

voorbereid die deze zomer van start gaat.

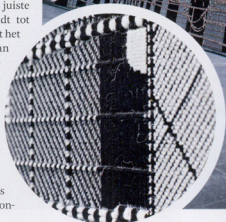
Dat het wandkleed nu opeens in zwang raakt, heeft volgens haar ook te maken met de vrijere geest van kunstenaars en ontwerpers. 'Ze denken niet meer zo in hokjes als vroeger. De jongere generatie is niet bezig met status. Ze proberen allerlei materialen en kunstvormen uit. Ze schilderen, maken keramiek en gebruiken ook steeds meer textiel.'

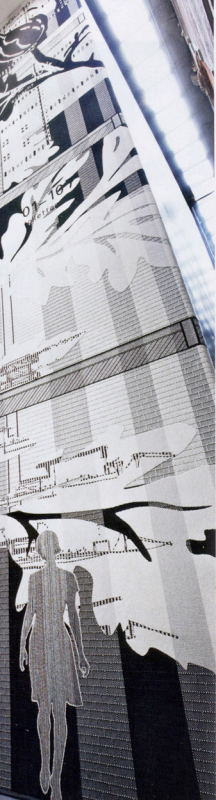
Het Textielmuseum speelt daarbij een belangrijke rol. In het Textiellab van het museum wagen steeds meer ontwerpers en kunstenaars zich met ondersteuning van doorgewinterde textielwerkers aan het fabriceren van wandkleden. Het Textiellab beschikt over de juiste weefgetouwen en machines en dat leidt tot fraaie resultaten. Afgelopen najaar bracht het museum samen met ontwerper Kiki van Eijk een serie kleden uit, voorzien van nieuwe afbeeldingen van huisjes en schuurtjes. Ze voelen ongelofelijk zacht aan en volgens Van Eijk geven ze een gevoel van beschutting en veiligheid (vanaf € 1070).

Koningin

Kunstenaar Marc Mulders maakte al wandtapijten met het Textielmuseum toen het door zijn collega-kunstenaars nog 'regressief en ouderwets' werd bevon-

Hare Majesteit, fan van Marc Mulders, kreeg onlangs een wandtapijt van hem cadeau

...or de hal van het
...eue Stedelijk
...useum ontwierp
...etra Blaisse een
...meter hoog
...andkleed. Het toont

...de plattegrond van
...het museum, met
...dwalende bezoekers
...en grote bloemen er
...doorheen.

den. Schilderen is zijn 'core business' zegt hij; zijn wandkleden zijn er een afgeleide van. De vlinders die hij met het Textielmuseum ontwikkelde, lijken wel van olieverf. Volgens Mulders is de herwaardering voor het tapijt aan de muur te danken aan de designwereld en dan met name aan ontwerper Claudy Jongstra, die gebouwen in binnen- en buitenland verzachtte met vilten installaties op de muur. Zij heeft het wandkleed volgens Mulders nieuw elan gegeven.

De kunstenaar werkt sinds kort samen met de ontwerpafdeling van tapijtfirma Desso, die vaker kunstenaars benadert om mee samen te werken. Hare Majesteit, fan van Mulders, kreeg onlangs van het bedrijf een door Mulders ontworpen wandtapijt cadeau. Ook gewone stervelingen kunnen binnenkort van zijn tapijten genieten, want dit jaar brengt Desso een serie Mulders-tapijten voor het grote publiek uit, waaronder enkele voor aan de muur. Het gaat steeds om een eenvoudige ondergrond waar één simpel detail, dat hij ooit ook in een schilderij gebruikt heeft, uitsteekt. Een pauw, een blad, een kikker. Het idee dat zijn werk industrieel vervaardigd en nu eens echt in groten getale wordt uitgebracht, noemt de kunstenaar 'ontzettend spannend'.

Stedelijk Museum

Desso is ook het bedrijf achter het immens grote wandkleed van Petra Blaisse in de hal van het onlangs heropende Amsterdamse Stedelijk Museum. Samen met de ontwerpafdeling van Desso dokterde de ontwerper met behulp van

**'Alles is in wit en zwart garen
geweven, maar het soort steek
geeft reliëf en dat in veertien
verschillende tinten**

de Wilton-weeftechniek precies uit welke steken welk kleureffect tewegebrachten. Alles is in wit, zwart en één tint grijs garen geweven, het soort steek geeft reliëf en dat in veertien verschillende tinten. Het tapijt toont de plattegrond van het museum, met dwalende bezoekers en grote bloemen er doorheen. Het zijn de bloemen die er groeiden toen het museumgebied nog woest en landelijk was. Het Stedelijk is er zo content mee dat het werk in de vaste collectie is opgenomen.

Maar er is nog een andere belangrijke reden dat het Stedelijk en steeds meer architecten van grote gebouwen kiezen voor een wandtapijt. Roland Jonkhoff, managing director van Desso: 'Moderne gebouwen zijn vaak klankkasten. Veel van de moderne architecten vinden het mooi om de ruimten zo groot mogelijk te maken, met zo veel mogelijk licht. Ze willen geen sierplafonnetje meer om alles weg te werken, het liefst houden ze zelfs alle buizen en leidingen zichtbaar. Daarom zijn wij steeds meer driedimensionaal gaan werken, niet alleen tapijten voor op de grond, maar ook op de muur. Dat scheelt aanzienlijk in het geluid.'

En zo krijgt het wandtapijt weer precies dezelfde functie als vroeger in middeleeuwse kastelen. Daar hingen ze om tocht en geluid te weren. Toen lieten de tapijten afbeeldingen zien die te maken hadden met het leven van de kasteelbewoners. Ook dat gebeurt nu weer. Neem bijvoorbeeld het 28 meter lange wandkleed dat het prestigieuze architectenbureau OMA van Rem Koolhaas ontwikkelde voor het hoofdkwartier van de Londense Rothschild Bank. Het toont het landgoed Gunnersbury Park, ooit eigendom van de Rothschilds, en werd gemaakt aan de hand van een kleine foto van een aquarel uit de archieven van de familie. Het tapijt, geweven in een hightech zilverdraad, hangt met een uitvoerige uitleg over het ontwikkelingsproces nog tot 14 april in het Textielmuseum.

**Restaurant Jopenkerk
in Haarlem heeft
Perzische tapijten van
Desso aan de muur.**